

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 marca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił K. Z. prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż do dnia 1 stycznia 1999 roku nie został udokumentowany wymagany 15 letni staż pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(decyzja - k. 25 akt ZUS)

Odwołanie od decyzji organu rentowego wniosła w dniu 7 maja 2015 roku K. Z. wnosząc o zaliczenie do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 4 września 1978 roku do 30 listopada 1991 roku oraz od 9 maja 1994 roku do 31 lipca 1996 roku.

(odwołanie - k. 2)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie, podnosząc, że odwołująca nie przedstawiła świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych w okresie od 4 września 1978 roku do 30 listopada 1991 roku. Co do okresu od 9 maja 1994 roku do 31 lipca 1996 roku organ rentowy podniósł, iż w świadectwie pracy wskazano, że wnioskodawczyni wykonywała pracę w szczególnych warunkach z powołaniem się na wykaz A dział XIV poz. 20 pkt 1 tj. „prace przy produkcji drobnych wyrobów ze szkła” przy czym zakład nie podał zarządzenie retortowego do którego pkt 1 miały się odnosić. W wykazie A stanowiącym załącznik do uchwały nr 80/83 Zarządu Centralnego Związku (...) z dnia 30 czerwca 1983 roku w dziale XIV poz. 20 wskazano stanowisko „formowacz wyrobów szklanych ręcznie” a zgodnie ze świadectwem pracy wnioskodawczyni była zatrudniona w tym okresie jako „formowacz wyrobów szklanych”.

(odpowiedź na odwołanie - k. 3)

Na rozprawie w dniu 8 lutego 2016 roku wnioskodawczyni poparła odwołanie. Pełnomocnik ZUS wniosł o oddalenie odwołania.

(e-protokół – 00:02:42, 00:07:54)

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi

ustalił, co następuje:

Wnioskodawczyni – K. Z. urodziła się w dniu (...). Odwołująca złożył wniosek o emeryturę w dniu 24 lutego 2015 roku oświadczając w nim, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(wniosek k. 1 – 4 akt ZUS)

W toku postępowania przed organem rentowym wnioskodawczyni wykazała ogólny staż pracy w wymiarze 20 lat 2 miesięcy i 12 dni, na który składały się okresy składkowe w wymiarze 17 lat 10 miesięcy i 2 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 2 lat 4 miesięcy i 10 dni. Do dnia 1 stycznia 1999 r. wnioskodawczyni nie udowodniła przed Zakładem wymaganego 15 letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

(bezsporne)

Zaskarżoną decyzją z dnia 20 marca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił K. Z. prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na to, że wnioskodawczyni nie wykazała co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

(decyzja - k. 25 akt ZUS)

W dniu 4 września 1978 roku wnioskodawczynie zawarła umowę o pracę na czas nieokreślony ze Spółdzielnią Pracy (...). Pracę miała świadczyć na stanowisku formowacza wyrobów szklanych ręcznie. Poza podstawowym wynagrodzeniem wnioskodawczynie przysługiwał dodatek za pracę w warunkach szczególnych.

(umowa o pracę – k. 10)

Stosunek pracy ustał z dniem 30 listopada 1991 roku w trybie wypowiedzenia umowy o pracę z powodu zwolnień grupowych.

W wystawionym odwołującej w dniu 7 października 1991 roku świadectwie pracy wskazano, iż w okresie zatrudnienia zajmowała ona stanowiska formowacza wyrobów szklanych, cechowacza skal znaków. Ostatnim stanowiskiem jakie zajmowała było stanowisko formowacz wyrobów szklanych. Pracę świadczyła w pełnym wymiarze czasu pracy.

(świadectwo pracy – k. 3 akt ZUS)

Wnioskodawczynie nie posiada świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z okresu zatrudnienia przypadającego od 4 września 1978 roku do 30 listopada 1991 roku.

(bezsporne)

Od 1 grudnia 1991 roku do 8 maja 1994 roku K. Z. była zarejestrowana w Rejonowym Urzędzie Pracy w Ł. jako bezrobotna. Od 2 grudnia 1991 roku do 3 listopada 1993 roku pobierała zasiłek dla bezrobotnych.

(zaświadczenie z Urzędu Pracy – k. 8 akt ZUS)

Od 9 maja 1994 roku wnioskodawczynie ponownie podjęła pracę w Spółdzielni Pracy (...). Powierzono jej obowiązki formowania zbiorników, denkowania oraz odmierzania. Poza podstawowym wynagrodzeniem wnioskodawczynie przysługiwał dodatek za pracę w warunkach szczególnych.

(umowa o pracę – k. 11)

Do rozwiązania stosunku pracy doszło w dniu 31 lipca 1996 roku z przyczyn ekonomicznych dotyczących zakładu pracy – redukcji zatrudnienia. W wystawionym odwołującej w dniu 30 lipca 1996 roku świadectwie pracy wskazano, iż w okresie zatrudnienia zajmowała ona stanowiska formowacza wyrobów szklanych. Pracę świadczyła w pełnym wymiarze czasu pracy. Zaznaczono również, iż wnioskodawczynie wykonywała pracę w szczególnym charakterze zgodnie z wykazem A działem XIV pozycją 20 pkt 1 – „prace przy produkcji drobnych wyrobów ze szkła”.

(świadectwo pracy – k. 9 akt ZUS)

Przez cały okres zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) wnioskodawczynie pracowała jako formowacz wyrobów szklanych, praca wykonywana była ręcznie. Zajmowała się również cechowaniem skal w termometrach, denkowaniem, łączeniem zbiorniczków z rtęcią. Odwołująca pracowała na pełen etat. Z uwagi na szkodliwe warunki pracownicy pracowali po 6 godzin dziennie, z tego powodu otrzymywali również dodatek do wynagrodzenia.

(zeznania świadka U. Ł. – e-protokół (...):09:50, zeznania świadka B. M. – e-protokół (...):15:16, zeznania świadka D. W. – e-protokół (...):19:45)

Od 1 sierpnia 1996 roku do 5 października 1997 roku K. Z. była zarejestrowana w Rejonowym Urzędzie Pracy w Ł. jako bezrobotna. Od 2 sierpnia 1996 roku do 1 sierpnia 1997 roku pobierała zasiłek dla bezrobotnych.

(zaświadczenie z Urzędu Pracy – k. 8 akt ZUS)

W okresie od 6 października 1997 roku do 5 listopada 1997 roku wnioskodawczynie zatrudniona była w firmie (...) Sp. z o.o. Następnie od 2 lutego 1998 roku podjęła zatrudnienie w firmie PPHU (...).

(świadcstwo pracy k. 10-11 akt ZUS, zaświadczenie – k. 14 akt ZUS)

Od 1998 roku K. Z. pobiera emeryturę z tytułu opieki nad dzieckiem (E.).

(bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej powołanych dokumentów oraz zeznań przesłuchanych w sprawie świadków: U. Ł., B. M. i D. W., które w badanych okresach pracowały razem z wnioskodawczynią w tym samym zakładzie pracy. Sąd uznał, że osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań świadków nie budzą wątpliwości co do ich wiarygodności. Zeznania świadków wzajemnie ze sobą korelują tworząc spójną, logiczną całość. Świadkowie są dla wnioskodawczyni osobami obcymi i nie są zainteresowani rozstrzygnięciem sprawy na korzyść którejkolwiek ze stron. Są to osoby, które pracowały razem z wnioskodawczynią w badanym okresie w tym samym zakładzie pracy, a zatem mają niezbędną wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez wnioskodawczynię pracy. Organ rentowy nie podważył przy tym w toku postępowania zeznań złożonych przez świadków.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. w dniu 1 stycznia 1999 r. osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zaś ust. 2 w/w przepisu stanowi, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 i 2 tegoż rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok SN z 15.12.1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok SN z 15.11.2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, iż wnioskodawczyni spełnia przesłanki ustawowe co do wieku oraz lat okresów składkowych i nieskładkowych. W ocenie Sądu wnioskodawczyni spełnia również warunek co do posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. wskazuje, że wymieniona w dziale XIV poz. 20 praca przy produkcji drobnych wyrobów ze szkła jest pracą w szczególnych warunkach. Stosownie zaś do działu XIV poz. 20 wykazu A stanowiącego załącznik do uchwały nr 80/83 Zarządu Centralnego Związku (...) z dnia 30 czerwca 1983 roku stanowisko „formowacz wyrobów szklanych ręcznie” jest pracą w szczególnych warunkach.

Stosownie do § 2 ust. 1 okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W myśl § 2 ust. 2 okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma jednak zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84). Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na okoliczność pracy wykonywanej przez wnioskodawczynię w szczególnych warunkach dopuścił dowód z zeznań świadków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał, że skarżąca nie udowodniła stażu pracy w warunkach szczególnych do 1 stycznia 1999 roku. ZUS argumentował, że wnioskodawczyni nie dostarczyła świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z okresu od 4 września 1978 roku do 30 listopada 1991 roku, zaś w okresie od 9 maja 1994 roku do 31 lipca 1996 roku pracowała na stanowisku, które nie może być uznane za zatrudnienie w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze tj. formowacza wyrobów szklanych a nie formowacza wyrobów szklanych ręcznie.

W ocenie Sądu na uwagę zasługuje okoliczność, iż pomimo tego, że wnioskodawczyni nie legitymuje się zaświadczeniem o pracy w szczególnych warunkach wydanym przez uprawniony podmiot za okres od 4 września 1978 roku do 30 listopada 1991 roku, natomiast w świadectwie pracy za okres od 9 maja 1994 roku do 31 lipca 1996 roku ma wpisane, iż zajmowała stanowisko formowacza wyrobów szklanych, to jednak zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala bez najmniejszej wątpliwości stwierdzić, że K. Z. w obu powołanych okresach wykonywała pracę formowacza wyrobów szklanych ręcznie. We wskazanych okresach odwołująca pracowała w Spółdzielni Pracy (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na wymienionym stanowisku, a dodatkowo zajmowała się również cechowaniem termometrów wykonując pracę związaną z kontaktem z rtęcią. Wszystkie prace w zakładzie wykonywane były ręcznie, także formowanie wyrobów szklanych. Wskazują na to jednoznacznie zeznania świadków pracujących w powyższym zakładzie pracy w tym samym okresie co wnioskodawczyni a także treść zawartych przez wnioskodawczynię ze Spółdzielnią umów o pracę, w których powierzano jej stanowisko formowacza wyrobów szklanych ręcznie.

Bezspornym jest, że stanowisko formowacza wyrobów szklanych ręcznie jest zaliczane jest do pracy w szczególnych warunkach.

Jak wskazano powyżej, jeżeli pracownik nie otrzymał odpowiedniego dokumentu, poświadczającego jego pracę w szczególnych warunkach, może okoliczność tą udowadniać przed Sądem, wykorzystując do tego przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego środki dowodowe.

Oczywiście brak odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach jak również nie precyzyjne wskazanie w nim stanowiska zajmowanego przez pracownika jest uchybieniem formalnym, ale Sąd bada rzeczywisty stan

sprawy. Nadto należy zauważyć, iż wnioskodawczyni nie miała możliwości wystąpienia do Sądu Pracy z pozwem o sprostowanie świadectwa pracy z dnia 7 października 1991 roku po zakończeniu zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...). W tym bowiem okresie świadectwo pracy nie zawierało punktu o pracy w warunkach szczególnych i w związku z tym Sąd nie rozpoznawał takich spraw. Przepis dotyczący konieczności wskazywania w świadectwie pracy okresów pracy w szczególnych warunkach wszedł w życie dopiero od dnia 2 czerwca 1996 roku. Również powództwo wytoczone w późniejszym terminie nie spowodowałoby możliwości dokonania takiego ustalenia, gdyż stosownie do treści art. 189 k.p.c. wnioskodawca musiałby wykazać interes prawny w dochodzonym ustaleniu, a orzecznictwo stoi na ugruntowanym stanowisku, że całokształt postępowania dotyczącego ustalenia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych z tytułu ubezpieczenia społecznego należy do właściwości organów rentowych. (podobnie uzasadnienie uchwały SN z dnia 17.06.1987 r. III PZP 19/87 OSNC 1988/10/132).

De facto wnioskodawczyni tylko w niniejszym postępowaniu mogła wykazać, iż faktycznie jej praca była pracą w szczególnych warunkach.

Reasumując, w ocenie Sądu, w przedmiotowej sprawie z zebranego materiału dowodowego wynika jasno, iż w spornych okresach od 4 września 1978 roku do 30 listopada 1991 roku oraz od 9 maja 1994 roku do 31 lipca 1996 roku pracując na stanowisku formowacza wyrobów szklanych ręcznie wnioskodawczyni stale, a więc w sposób ciągły w ramach obowiązującego ją pełnego wymiaru czasu pracy wykonywała czynności związane z produkcją drobnych wyrobów ze szkła - pracowała jako formowacza wyrobów szklanych ręcznie stosownie do działu XIV poz. 20 wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz działu XIV poz. 20 wykazu A stanowiącego załącznik do uchwały nr 80/83 Zarządu Centralnego Związku (...) z dnia 30 czerwca 1983 roku. W związku z tym stwierdzić należy, odwołująca przepracowała ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wobec powyższego należało uznać, że wnioskodawczyni spełniła wszystkie przesłanki do przyznania emerytury: wieku tj. ukończenia 55 roku życia, posiadania co najmniej 20-letniego okresu składkowego i nieskładkowego do dnia 1 stycznia 1999 roku, w tym co najmniej 15 - letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach (co zostało udokumentowane i udowodnione przed Sądem).

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu wypożyczając akta emerytalne wnioskodawczyni